Ч. 261 (12.917). Львів, четвер 19. листопаду 1931. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 " Піврічно 30·00 " Річно 60·00 "
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. " Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

11 ВСІ українські виборці 48-ої виборчої округи (Перемишль-Добромиль-Сянік-Березів-Коросно) віддають свої голоси при виборах дня 22. листопаду ц. р. виключно на одиноку свою національну листу ч. **11**

З приводу грошової скрути в наших установах.

МІРКУВАННЯ НА ТЕМУ ПРАКТИКИ Й ТЕОРІЇ ГРОМАДСЬКОЇ ПРАЦІ.

II. Ще одна хиба в пропаганді. — Ріжниця між нашими й анальогічними чужими установами. — Почування милосердя і співчуття в нашій пропаганді. — Засоби збирання гроша в теорії та практиці.

Вкінці бачу третю хибу, що походить ще з давніх часів, у самому заложенні пропаганди, а саме, ми промовляємо начебто тільки до почування милосердя і співчуття в недолі нашим найнижчим і найбіднішим верствам. Так коли ми агітуємо за підтримкою „Просвіти“ і кооперації, то кажемо: „Піддержуймо „Просвіту“ і кооперацію, бо просвіта і кооперація дає добробут навіть найбіднішим!“, а за „Рідною Школою“, то кажемо: „Нашим обовязком є складати жертви на „Рідну Школу“, бо в школах, що їх „Рідна Школа“ удержує, вчиться молодь найбідніших батьків!“ Так наче би „Просвіта“ і „Кооперація“ і „Рідна Школа“ були добродійними і харитативними установами і начеб істнували тільки для найбідніших!

Розуміється, це чиста правда, що „Просвіта“ і кооперація дають добробут і найбіднішим, а так само не можна нічого мати проти того, щоби в школах „Рідної Школи“ вчилася молодь і найбідніших батьків. Але хіба це дійсно правда, що ці всі наші установи є тільки добродійні і харитативні установи, і що вони мають на ціли тільки спомагати найбідніших? А чи, навпаки, це установи якраз для заможніших, у котрих нація дає можність заможнішим орґанізуватися і скріпляти матеріяльну силу нації?... Ми любимо порівнювати нашу „Рідну Школу“ з польським „Т. Ш. Л.“, чеською „Матіцею“ і німецьким „Шульфераїном“, а хіба дійсно польське „Т. Ш. Л.“ „Матіце“ і т. д. зовсім анальогічні установи до нашої „Рідної Школи“? Думаю, ні. Бо, коли польське „Т. Ш. Л.“, чеська „Матіце“ і т. д. мають бодай дещо з добродійного і харитативного характеру, наскільки мають на ціли утримувати національні школи тільки в тих місцевостях, де державних шкіл нема і де місцеве населення з матеріяльних оглядів не є в можности утримати своєї національної школи, то хіба так само мається діло з „Рідною Школою“?... І тому, думаю, коли ми аґітуємо за підтримкою „Рідної Школи“, а те саме відноситься до „Просвіти“ і кооперації, то ми ніяк не смієм промовляти до почування милосердя і співчуття. Ми навіть не смієм торкатися їхнього добродійного і харитативного характеру.

Воно відомо, звідки в нас узявся звичай у національній пропаганді поклинуватися на почування милосердя і співчуття в недолі найнижчим і найбіднішим верствам. Він походить ще з тих часів, коли „Кирилометодіївське Брацтво“ на Великій Україні, а в Галичині „Руська Трійця“, після державного розвалу України і після того, як наші вищі верстви винародовилися і селянські маси лишилися без опіки, наклинували ті вищі верстви й інтеліґенцію вернутися назад до українства, промовляючи саме до їхнього почування милосердя і співчуття, щоби йшли з допомогою найнижчим, селянським верствам. Але хіба нині ми теж мусимо промовляти до почування милосердя і співчуття? Думаю що нині коли наша інтеліґенція і селянство творять одну національну цілість і коли селянство взяло свою долю в свої руки, треба тільки апелювати до почувань сили всіх поодиноких членів народу, так як при двиганні великих тягарів, а котрі двигає більша скількість людей, майстер відкликується тільки до індивідуальної сили поодиноких робітників. Думаю, коли ми так будемо розуміти справу, то не будемо теж боятися, їдучи на село по гроші на „Рідну Школу“, чи „Просвіту“ чи кооперацію, сказати отверто, що їдемо по гроші, а чого саме бояться нинішні наші пропаґатори...

З тим вяжеться ще така справа. В нинішній грошевій скруті наших установ, керманичі установ, зокрема „Рідної Школи“ і „Просвіти“, видумують ріжні способи і подають ріжні проекти, якби то дістати гроші. Так маємо проект, щоби зложити великий основний капітал, із самих відсотків якого удержувалась би „Рідна Школа“; так само маємо проект, щоби в тій самій ціли заложити якусь кооперативу або підприємство; то знову багато людей промовляє раз-у-раз за тим, щоби на весіллях, празниках і всіх більших товариських приняттях і забавах збирати гроші на народні цілі, щоби жадне весілля, празник і т. п. не обійшлися без збірок, так, як це робиться, як вони твердять, у чехів; крім того вже впроваджено в нас пушки по канцеляріях наших установ і канцеляріях приватних осіб, адвокатів, лікарів і т. д. Далі уживається таких засобів пропаґанди, що раз- у-раз поміщується в пресі статті на тему жахливого матеріяльного стану, потреб і вимог наших установ або поміщується постійні реклями-заклики такого змісту, що, мовляв, нація мусить мати свій постійний бюджет, або що ми не маємо власних екзекуторів, котрі стягнули би податки, а тому ми мусимо добровільно складати датки і т. д. Резуміється, не можна мати нічого проти таких засобів пропаґанди і вони добрі. Але я гадаю, що всі ці помисли і проекти були би зовсім добрі і відповідали би своїм цілям тільки тоді, коли би вони служили тільки на те, щоби вже наготовлені гроші, які громадянство хоче дати зібрати. Але вони не вистарчають, зовсім не є добрі до того, щоби видобути гроші від тих, котрі їх не хочуть дати. Бо, думаю, коли хтось не хоче дати грошей, то однаково не дасть на листу, чи на тацу на весіллю, чи до пушки, чи на основний капітал або кооперативу чи підприємство і т. д. А щодо тих статтей і реклям-закликів у пресі, то на них можна бути сліпим і глухим.

Іван Билина.

Ткацький промисл у Польщі.

I.

(Осередки польського ткацького промислу. — Розвиток Бельська і його вироби. — Соціяльні умовини серед робітників. — Організація фабрикантів. — Експорт бельського промислу. — Наша участь.)

Ткацький промисл у Польщі концентрується у трьох головних осередках. Найбільший з них щодо розмірів і ріжноманітности виробів — це Лодзь з округами, дальше Бельськ і врешті Білосток. Перший і третій дісталися до Польщі зпід російської займанщини, другий — спадок по Австрії. Щоб унагляднити розмір поодиноких осередків, наведемо деякі статистичні дані. І так: в 1929 році продукція вовняних виробів давала: в лодзькій окрузі — беремо кругло — 6 тис. тон вартости 180 міл. зол., у бельській 2.8 тис. тон вартости 115 міл. і в білостоцькій 2.5 тис. тон вартости 25 міл. золотих. Крім того в Лодзі і Білостоку концетрується промисл бавовняний, а також виріб шовків і плюшів, розмірно значно більший від вовняного. Докладніше про Лодзь („Польський Манчестер“) писав я вже в „Ділі“ минулого року, тому цим разом приглянемося ближче двом іншим осередкам, а саме Бельськові і Білостокові.

Початки бельського ткацького промислу сягають ще середньовіча. Тоді не було в Бельську ні одної хати, в котрій би не займалися ткацтвом. Істнували окремі цехи прядільників, ткачів, стрижіїв, фарбарів і ін. Сукно продукували з початку для власних потреб, а дальше і на експорт для Угорщини й Балкану. На початку XIX. століття появилася у Бельську перша парова машина, яка викликала явище подібне до нинішнього, а саме надпродукцію і спадок цін, які підорвали бельський промисл на довгі роки. Щойно у 80-их роках відживає бельський промисл по завданому йому паровою машиною ударі. Догідні умовини, а саме вишколений робітник, який з батька на сина переймав злібности і спостереження, дуже добра вода, яка спеціяльно надається не тільки до чищення вовни, але й надає тканинам надзвичайну мягкість та еластичність, а вкінці набуті довгою практикою секрети при фарбуванні й апретурі вже готового матеріялу —

все те причинилося до розвитку бельського ткацького промислу.

Як бачимо з наведених цифрових даних (2.8 тис. тон, вартости 115 міл.), Бельськ продукує тканини тільки середньої і найкращої якости. Є це переважно матеріяли на мужеські вбрання, дальше вовняні плюші і хустки, легкі матеріяли жіночі, а крім того сукна уніформові і спеціяльні, як напр. сукно білярдове й орієнтальне. Під Польщею Бельськ ніколи не працював повною парою, використовуючи при найліпшій конюнктурі не більше 60 відс. своєї спроможности. Найважнішою причиною занепаду Бельська є безперечно страта давніх ринків збуту, а дальше дуже мале нині запотребування на легкі жіночі вовняні вироби, які майже цілком заступив штучний шовк. Европеїзація уборів на близькому Сході перечеркнула майже цілком виріб орієнтального сукна (подумати, скільки матеріялу треба було на одні шаравари з матнею!), а була це також одна з поважніших позицій у бельському промислі!

У ткацькому промислі в Бельську працює тепер яких 10—12 тисяч робітників. Не є це робітничий пролетаріят, як у інших промислових осередках, а є це бувші ткачі-господарі, які покинули свої примітивні варстати і пішли виконувати ту саму працю на удосконалених машинах у фабриці. Невигідно воно кожний день доїзджати з поблизьких сіл, що правда, одначе підчас теперішньої кризи це саме вийшло на добре, бо робітник, що має свою хатину та кусень поля, все таки дасть собі нині якось раду. Так само і бельські фабриканти показалися відпорнішими на теперішне критичне господарське положення і не попали в таку скруту, як їх побратими з Лодзі чи Білостоку. Все це завдяки вмілій організації збуту і солідарности фабрикантів, які заключили конвенцію, на підставі якої вільно їм продавати товар тільки на точно означених умовинах, і то купцям, які дають повну запоруку, що виважуться солідно зі своїх зобовязань. В тій цілі ведеться точну евіденцію відборців, всі довершені з ними трансакції зголошуються до спільного бюра. Якщо якийнебудь з відборців покажеться несолідним, допустить вексель до протесту, то-що, то негайно знають про це всі бельські фабриканти і несовісний купець не має вже чого там більше шукати. Що більше, ведуться спеціяльні „чорні листи“ несовісних купців, які на підставі взаїмности гонорують також фабриканти в Лодзі і Білостоку.

Бельський промисл покриває майже вловні запотребування на внутрішньому ринку, випершин з нього майже цілком вироби анґлійські, а частинно й чеські. Крім того працює на експорт, маючи в тім значну допомогу від уряду, бо користає з прав т. зв. „активного ушляхотнюючого обороту“, це значить: закуповує на заграничних ринках пряжу по світовій ціні і ввозить її без жадного мита, одначе з тим, що вироби з цеї пряжі мусить експортувати назад за границю.

Експорт Бельська в 1930 році дав около 18 міл. золотих. За перших 6 місяців біжучого року не досягнув він навіть цифри 6 міл. і далі обнижується наслідком некорисної світової конюнктури. Передовсім відпав Китай з причини вічних заверюх і спадку валюти, а в звязку з тим і зубожіння населення, повстали нові митні барієри на близькому Сході (в Персії, Туреччині, Румунії). Лишився хіба Балкан і прибалтійські краї.

Стільки про Бельськ і його вироби, в які одівається нині майже вся наша інтелігенція світська і духовна. А чи партиципуємо ми бодай частинно в якийнебудь спосіб у зисках з тих міліонів, які річно пхаємо до кишень бельських фабрикантів? Ні, рішучо ні, одначе не думаю, аби це була вина виключно самих фабрикантів.

Е. Чучман.

—o—

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

З виборчого руху в окрузі ч. 48.

Ще всього кілька днів ділить нас від голосування при поновних соймових виборах в окрузі ч. 48. (Перемишль—Добромиль—Сянік—Березів і Коросно) і тому виборча акція оживилася значно. Виступає десять виборчих лист, але тільки три польські листи (санаційна — одинка, центроліва — сімка і вшехпольська — чвірка) можуть рахувати на успіхи і українська одинадцятка, як одинока спільна українська національна листа в окрузі. Москвофіли і сельроби, а так само сіоністи не мають тут безумовно ніяких виглядів на здобуття мандату.

Санатори, вшехполяки і польська ліва опозиція розвинули в останніх часах величезну агітацію. Санація хоче задержати дотеперішній стан (4 мандати на всіх шість), а навіть, як сказав це львівський воєвода Рожнецький на зборах в Коросні — береться здобути ще й пятий мандат. Адміністраційний апарат працює при повній парі. До округи на аґітацію приїхало кількадесять послів і сенаторів одинкарів і в товаристві всяких державних урядовців розїзджають автами по всіх закутинах округи, оминаючи тільки свідомі українські села. Свої віча і наради скликують вони передовсім у польських селах, особливо в Березівщині, Коросненщині і Сяніччині, але часто стрічаються там з явним неголуванням мазурського населення. Санація старається скаптувати для себе і москвофілів, з котрих дуже багато в 1930 голосувало на одинку, бо не мало своєї листи, а навіть робила офіціяльні заходи, щоби москвофіли вицофали тепер свою листу ч. 15. Це їм формально не вдалося і москвофільська листа остає на дальше, але багато москвофілів збирається відразу голосувати на одинку. Так само і жиди сіоністи у своїй більшости за мовчазною згодою свого передового команданта пос. Розмаріна мають теж іти на одинку, котра може устоятися при дотеперішніх мандатах лише при допомозі — москвофілів і жидів-сіоністів.

Наїхало тут також чимало вшехпольських послів і сенаторів, що маючи три авта, розїзджають на всі кінці округи. Поліція і староства пильнують кожний їхній крок, розвязуючи при тім часто їх збори. Так було в Перемишлі з вічем маршалка Тромпчинського, так було в Березові з вічем послів Верчака і Корнецького. Вшехполяки мають за собою майже все польське духовенство, але не багато польських селян і ледви, чи тепер здобудуть один мандат.

Не спить і Центролів, хоч не має того апарату і агітаційних засобів, що їх мають санатори і вшехполяки. І їхні посли вештаються по окрузі, а до Перемишля в неділю приїздив на передвиборче віче пос. Ліберман. Центролів сподіється здобути два мандати (досі мав один), та ледви чи це осягне.

Сельроби з листи ч. 23., а властиво комуністи з листи ч. 24 (б. пос. Ланцуцький) — бо та (24) листа має бути для сельробів і комуністів спільною, ведуть акцію більше конспіративну — без ніякої надії на мандат.

Наша організація в Перемишлі, а почасти і в Сяноці, веде тепер ширшу виборчу акцію, в якій беруть принагідну участь і наші посли, уряджуючи низку віч в окрузі. Таке масове віче з міста Перемишля і з перемиського повіту відбулося 15. листопаду ц. р. в Перемишлі. Цьому повітовому маніфестаційному вічу проводив б. пос. а теперішній чоловий кандидат одинацятки д-р Вол. Загайкевич. Політичний реферат про наше сучасне положення виголосив пос. д-р Стефан Баран з Тернополя, а два дальші реферати у звязку з виборами виголосили пос. Вол. Кохан і посолка Мілена Рудницька. Віче рішило всіми силами підтримати листу ч. 11.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З 19. ЛИСТОПАДУ 1931.

Е. КРАН. 2)

Шляхами мистецької еволюції кіна.

Другий етап.

Як не великі булиб тодішні недомагання, їх можна психольоґічно виправдати: людина була така захоплена винаходом мистецтва руху, що ловила на плівку перш за все прості й замітні, брутальні його форми; широкий жест, біганина та копняк творили залізний репертуар мотивів, який, на жаль, ще й досі зберігається в мистецькій скарбниці американської кінематографії. Молоді літа кіна стоять нерозлучно під знаком цього „зовнішнього руху“.

В тематиці тодішне кіно розвинуло ті роди, які найбільше відповідали короткому метражові: репортаж та комедію того жанру, що і досі продержався в формі двоактівки. Тому, що сучасна кінематографія (головно радянська) знову завернула до репортажу, можна би говорити про деяку циклічність еволюції, якби не велитенські ріжниці між первісним репортажем і його наворотною хвилею, між „Соленням оселедців“ і „Симфонією Великого Міста“.

В другому етапі цієї доби, коли метраж став доходити до кількасот метрів, фільмовики взялися теж за драму, але так само незручно. І на цій ниві перший почин дала Франція, яка, як відомо, перед війною домінувала у кіновій продукції; одначе незабаром як суперниця виступила Італія, а біля французької „сальонової драми“ з акторами з Comèdie Française прявилася італійська. Клясичні руїни та клясичний пейсаж апенінського півострову зложилися на те, що як специяльність італійської кінематографії повстала „історична сальонова драма“ („Теодора“, перші видання фільм „Кво Вадіс“ та „Люкреція Борджія“ і ін.). Італійська фільма хутко гарнішала та шляхотнішала, так, що вже перед війною станула вище від французької. Вона дала кінові смагляві акторки з дуже фотоґенічними лицями, величаві колюмнади римських палат, а передусім пейсаж — і то відразу чудовий. Досі показували лише перекрої кімнати, а коли й трапилися пленери, то сірі й штивні, як і нутра. Пленер, справжній широкий пейсаж, що дише сонцем та простором, дали кінові італійці: ще нині по 20 роках деякі з їхніх пленерів захоплюють глядача.

Пленер — це перший здобуток кіна, перший кільометер на шляху його розвитку. Актор покищо далі неможливо жестикулює (т. зв. італійська акторська школа) та меле невпинно язиком, хоч знає, що ніхто його не вчує, але бодай поширилося поле: з душних будуарів кіно вимандрувало у вільний, широкий світ, звідки вже лише один крок до життя. І там незабаром воно ввійде.

Давід Уорк Ґріфіт є тим Мойсеєм кіна, що вивів його із театральної неволі на Парнас, перевів основну реформу режісерських метод, яка послідовно довела до революції фільмового мистецтва. Завдяки йому кіно стало автономною, незалежною Музою, зі сцени зійшло в життя між людей та предмети; Ґріфіт є теж творцем субтельного фільмового реалізму, опертого на оптичній аналізі, а його клясичні канони до нині обовязують усіх режісерів.

Давніше кіно наслідувало театр та разом із ним піддавалося суперматії літератури. Знимальний апарат мусів фільмувати предмет з такої віддалі, яка в театрі існує між сценою й глядачем. Кінокамера — як посторонній, обективний свідок — мусіла знаходитися поза полем акції; між фільмовим і фільмуючим межою станула віддаль.

Таким чином сочку апарату вилучили поза скобки дійсности. Це апріорі мусіло знівечити звязок фільми з реальним життям; тому й не диво, що давне кіно пішло по лінії театру, намагаючися на його зразок доказати глядачеві стилізовану псевдодійсність замість простої правди. Не маючи професійного кінового актора (й режісера) стало послугуватися сценічним, задовжилося в скарбниці театральної традиції й мимохіть побрило чужою стежечкою: зійшло на імітацію сцени. Тодіж театрали перелякалися цією конкуренцією, дехто навіть ворожив сумну смерть Мельпомені, одначе незабаром виявилося, що кінові не вдасться заступити театру; можливости кінової сочки такі обмежені оптичними та хемічними законами, що імітація, „ерзац-театр“ мусів випасти дуже лихенько. В подружжі із сценою фільмі не жилося добре; зате одна велика прикмета кінової сочки — документальна вірність у записуванні явищ — вабила кіно до їх джерела — до життя.

Вже 20 літ істнувало кіно, коли режісер Ґріфіт рішився сміливим кроком увійти в життя: 1915 року він перший переступив знимальним апаратом кордон, який відмежовував сочку від предмету. Кінокамерою так близько підійшов до нього, що на екрані стали появлятися характеристичні фраґменти замість банальних цілостей; щойно він навчив нас, що знимка одного вікна „заплаканого“ від дощу куди цікавіша від знимки цілої кімнати, хоч би не знати як добре мебльованої. Не побачимо, як зіниця родить сльозу та як в жаху тремтять судорожно куточки уст (**musculus orbicularis oris**), доки фільмуватимемо цілого актора від чуба по пяти; на те треба зблизька глянути йому сочкою просто в лице, аби воно нам опісля на великому екрані виросло до таких метрових розмірів, перед якими не схоється ніяка тайна людського обличча, а то й душі.

Такий рід кінознимки, винайдений Ґріфітом називається першоплянівкою (**Grossaufname — le gros plan**). Вона з цілостей вирізує частини, які опісля на екрані появляються в неприродному побільшенні; індивідуалізує поодинокі мотиви вилучуючи їх поза скобки великих змістом „масових“ картин. Її збільшення — це чуткі сейсмографи, яким доручено виловлювати такі ніжні реакції людської психе, що в театрі марнуються незапримічені глядачем.

(Продовження буде.)

—o—

Протоєр. Табінський про свій перехід на унію.

(Лист до православних братів-українців.)

(Докінчення.)

Я довше зупинився на жахливій атмосфері релігійного життя православного духовенства в Польщі, бо на ту тему преса писала мало. Що правда, для широкого громадянства ця атмосфера малозрозуміла й видається чимсь подібним до ґеометричного простору з чотирома вимірами. Світські люди більше розуміють та звертають увагу на зовнішній стан Православної Церкви; тому я висловлю кілька уваг про потребу її рятування і щоби вияснити засадничий мотив мого зірвання з московським православям. Пишу і підкреслюю: „московським“, бо з православієм правдивим, яке існувало до 1054 року та яке не змінилося потім, я не міг зірвати і не зірвав; до того-ж зривати немає потреби та на те Апостольська Столиця ніколи не дасть своєї згоди.

Як віддавна це стверджує незалежна від московських впливів преса, Православна Церква в Польщі під пануванням московських владик і рновських митратів уявляє собою кольонію для матеріяльної експльоатації та арену московського чорносотенного політиканства; її довели до крайнього ступня упадку і вона вже стоїть перед формальною катастрофою, яка загрожує їй від сектанства, релігійної байдужности та активного атеїзму. Хіба той, хто живе якнайдальше від церкви або не всилі взагалі бачити, не запримітить цього страшного факту, треба бути неморальним і несовісним, щоби, знаючи про чього, впевняти, що „всьо абстаіт харашо“ або „на наш век хватит — после нас хоть патоп“; треба нарешті держатися погляду про віру як на „опій для народа“, щоби не виступити в обороні Церкви.

Спроби санації Православної Церкви в Польщі, які віруюча українська інтелігенція робила протягом останніх семи років для порозуміння з московською ерархією, не дали ніяких наслідків. З одного боку, московським ерархам робили великі уступки, потурали великим гріхам, піддержували їхній авторитет, і то в той час, коли він був міцно захитаний (історія з новим стилем), з другого боку, ерархи давали обіцянки, але звичайно їх не додержували і навіть вияснювали пізніше у значінні необіцянок (згадайте постанови й розпорядження в справі богослуження українською мовою). Шлях до санації Православної Церкви в Польщі способом співпраці вірних з ерархією, як відомо, закінчився урочистою анатемою на д-ра Річинського; після цього він уже не відновлявся, а льоґіка подій і стану річей доводить, що більше й не відновиться.

Не оздоровить Православної Церкви і Собор, який наче марево час від часу проноситься на обрії перед очима сумуючих вірних. Перш за все тільки одному Господеві відомо, чи Собор відбудеться. Поголоски, правда, передають, що тепер саме ведуться переговори в цій справі. Зрештою чи Собор взагалі урятує ситуацію? Адже не тільки треба якслід його перевести, виробити на ньому відповідні правила чи способи рятування Православія, а треба після Собору ці правила виконувати, чи стосувати ці способи в житті... Тут потрібна добра перенята вірою воля, а її саме немає. Трагізм Православія полягає не в тім, що воно застаріло, вимагає направи в своїй суті, або не має напрямних пристосованих до нинішніх обставин. Навпаки, в канонічнім кодексі і в канонічній практиці Православної Церкви є їх цілком вистарчаюча кількість; вся біда лише в тім, що їх не хочуть стосувати, що московська ерархія та її рновське оточення засвоїло собі такий погляд, буцімто „православіє є те, чого хочуть і що роблять вони“. Інакше сказати: Собор тільки тоді врятує Православіє в Польщі, коли він пересвідчиться, що треба взяти в руки мітлу і перевести необхідну чистку. Але тоді він мусить прийти до того-ж самого переконання, що лежить в основі мого кроку: рятувати Православіє треба лише єдиним певним способом — поєднанням з Західною Церквою. Тільки під тією умовиною буде запорука, що канонічний порядок життя буде точно стосуватися і щезнуть усі ті явища, які підривають наше церковне життя; а зокрема: скасують самовладу московського єпископату; відродять духовне єднання ерархії з паствою; спрямують на властиву дорогу пастирську працю духовенства; поглиблять християнізацію суспільства; Церква відновить свою благодійну й освітню діяльність.

Що торкається догм, чи формул віри Православія, то його церковне поєднання з Західною Церквою їх не нарушить та нарушити не може; навпаки, через це поєднання Православіє потверджується, бо відновляється в тому стані, в якому існувало за часів Св. Отців до поділу церков, коли Схід знаходився в канонічній єдности з Заходом. Єдина реальна переміна, що буде доконана в Східній Православній Церкві при її поєднанні з Західною, — це переміна глав і авторитетів: для нас найвищим авторитетом буде не митрополит Деннс, а Наступник Апостола Петра. Отож справа церковного поєднання фактично й головним чином зводиться для Православного світу до переміни канонічної юрисдикції.

На тлі цього переконання я власне учинив те, що являлось льоґічним висновком з пережитого мною релігійно-церковного досвіду і міркувань богословських: я зголосився під канонічну юрисдикцію Наступника Св. Апостола Петра з тим бажанням, щоби з Його благословенства і під Його вищим керовництвом вести велику працю — працю потвердження Православної Церкви серед українського народу на засаді віднови первісної єдности з Зах. Церквою.

Я звертаюся до своїх братів одновірців-членів Православної Церкви з закликом зрозуміти тяжке положення Православія, в якому воно нині опинилося в Польщі, завдяки праці московської ерархії; усвідомити собі, що ставитися до справи церковного оздоровлення байдуже — значить причинятися до занепаду Православія; відчути, що немає і не може бути іншого реального шляху для санації Православної Церкви як її поєднання з Апостольським Престолом, і рішуче і без вагання на цей спасенний шлях стати.

Протоєрей **Петро Табінський.**

9. листопаду 1931.
м. Кремянець
Богоявленський монастир.

Протижидівські бучі.

ПРАГА 17. XI. На тутешньому німецькому університеті дійшло сьогодні в часі викладів до буч і бійок між німецькими і жидівськими студентами. Завдяки інтервенції поліції бучі не перенеслися поза мури університету.

З польської преси.

В обороні національного катастру у Сх. Галичині.

Нова стаття Олександра Бохенського у краківському „Часі“.

Після довшої мовчанки п. Олександер Бохенський, який безумовно є нині одним із чолових польських публіцистів, що цікавляться спеціяльно національною проблемою (не кількістю писаного, а знанням справи і підходом до неї), оголосив у краківському „Часі“ знову обширну статтю п. н. „Чи національний катастер у Сх. Галичині?“ Після короткого вступу (в якому автор м. ін. пятнує назву „Малопольска Всходня“, як нісенітну та для самих поляків недоцільну, бо в реакцію українці висунули термін „Західна Україна“, яка прийнялася серед українців так само швидко й легко як „Малопольска“ у поляків) — автор вказує на питання терит. рі-яльного поділу й самоуправи Східної Галичини, яке — мовляв — є одним із найболючіших питань, що їх не повинні спихати на задній плян ніякі інші справи.

Навязуючи до статті „Часу“ на марґінесі автономістичного внеску ППС, автор виступає проти свіжоспеченого проєкту створення двох східно-галицьких воєвідств замість теперішніх трьох, доказуючи, що заложення авторів нинішнього трьох-воєвідського й евент. нового двовоєвідського поділу Сх. Галичина — творити штучно адміністративні одиниці з польською більшістю — було і є наскрізь фальшиве. Таке заложення, як виходить з доказів автора, є скрізь антиекономічне, є тягарем для державної адміністрації, шкодить культурі і є нерозумне з поглядів національної політики.

Зроблено це під кутом „більшости“, щоби конче мати польську більшість в даному воєвідстві. Але ми не пішли в цьому напрямку льоґічно до кінця, бо може краще було прилучити до львівського воєвідства ще ціле краківське й люблинське, — тоді українці мали би не 40 відс., але яких 10 відс. в тій адміністративній одиниці. Остає питання, що ми на тому скористали би. Як давніше так і надалі край на схід від Сяну остав мішаний, з українською перевагою. Введення самоуправи в тому краю було проблемою. Розвязано її в спосіб легкий для законодатців, поганий для населення. Створено штучну більшість й ошукано самих себе.

Автор є проти 5-типрикметникового голосування в самоуправі. В тій системі він бачить причину двох — на його думку — найтрагічніших моментів в історії польсько-українських взаємин, обох нерозривно звязаних з виборами: вбивства Потоцького та пацифікації. В 1914 році — мовляв — обидві сторони рішили усунути головну причину всіх побічних виборчих явищ у Галичині й тому заключили умову на засаді національного катастру. Після війни польські політики схотіли ще раз бути мудрішими від життя.

Єдиний поважний аргумент проти засади національного катастру, з рівною скількістю мандатів для обох національностей, булоб те, що українці могли би почувати себе покривдженими. Однак це острах паперовий, який не рахується з теперішнім станом посідання меншости... Дійсність виказує, що українці нині, хоч істнує система загальних виборів, з найбільшою трудністю дотягають до 50 відс. там, де є у величезній більшості, де їх більшість слабша, тратять мандати аж до нулі. Вправді цей факт на перший погляд може видаватися радісним для польщини, але при ближчім розгляді треба прийти до пересвідчення, що не приносить нам ані чести ані користи. Вибори перестають бути мірником настроїв і змагань населення, а стають тереном попису більш енергійних адміністративних урядовців.

Аргументи проти націон. катастру, які покликуються на можливість національної асиміляції, автор згори відкидає, як абсурдні. Він вказує на Волинь і Полісся, „де ступінь національної свідомости є без порівнання менший, ніж у Східній Галичині“, що й там „не бачимо зовсім асиміляційного руху“ та рішуче заявляє, що „про національну асиміляцію на ширшу міру нема мови“, — виключаючи індивідуальні випадки, які взагалі не входять в рахунок.

Як ще один аргумент за національним катастром з рівною скількістю мандатів, автор висуває „боєвий“ характер нинішніх виборчих бльоків, які з природи речі в доборі кандидатів мусять брати під увагу людей з найбільшою популярністю і найкращими агітаційними здібностями. Тут автор делікатно натякає на шовіністичний склад доморослих послів і сенаторів ББ.

Цим теж оправдують деяку націоналістичну закраску групи ББ зі Сх. Галичини, яка була зовсім чужа первісній ідеольоґії пілсудчиків.

Автор бідкає, що чейже брак правдивої самоуправи в Галичині є дошкульний однаково українцям, що й полякам і хоче вірити, що польська опінія зробила „поважний крок“ в напрямку „ревізії перестарілих метод, що правлять у Східній Галичині“.

Важко підписатися під повищими поглядами п. Бохенського, але вони в усякому разі оригінальні й поважні та оперують поважними аргументами.

З манджурського боєвища.

МУКДЕН, 17. XI. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє, що китайці пробували вчора відбити залізничу стацію, положену 100 км. на південь від Анганку, щоби підійти японські війська в північній Манджурії. Японці відперли китайські відділи. Китайці непокоять безупинно японські війська і роблять окопи на південь від Анганку. Ультімат, висланий японським ґенералом до ген. Ма-шен-шена не зробив враження на китайців, навпаки змінив більше їхній опір.

ТОКІО, 17. XI. ПАТ. На основі офіціяльних вістей, одержаних мін-ством війни, більшість військ ген. Маа-шан-шена находиться у віддаленні 10 миль від Таг-сіну. Кавалерія ген. Маа загрожує правому криловї японських військ. Вона заатакувала вчора японців, але вони відбили атак втративши 10 людей.

МОСКВА, 17. XI. ПАТ. Повідомляють із Шангаю, що з Кореї перекинено до Манджурії новіівідділи японських військ у силі 10.000 людей. Спрямовано їх в сторону Мукдену. Радянська преса подає з китайських джерел, що японці змобілізували в Кореї 5.000 людей до робіт при будові нової залізниці, що має получити Кірін з Хайреном. Будову цієї лінії переводять у швидкому темпі японські технічні відділи.

МОСКВА, 17. XI. ПАТ. Радянська преса довідується, що японці сконцентрували на відтинку Ціцікар одну бригаду піхоти, два полки кавалерії, 30 полевих гармат, дві тяжкі гармати і значний летунський відділ. Загальні японські сили в цьому відтинку доходять до 30.000 людей.

—o—

Німецька міжпартійна боротьба.

ДАНЦІҐ, 17. XI. ПАТ. На соціялістичному вічу в Кальбуде прийшло до великої бійки між соціялістами і гітлерівцями, що в числі кількадесятьох осіб явилися на віча. Одного гітлерівця тяжко ранено в груди, так, що він на місци помер. Коли соціялісти вернули до Данціґу, арештовано 39 осіб. Винуватець вбивства досі не викритий.

У звязку з тим місцевий соціялістичний щоденник повідомляє, що на шосі коло Розенберґу ґрупа гітлерівців напала на дві молоді дівчини за те, що не хотіли відповісти на їхні оклики в честь Гітлера. Напасники подерли на шкамаття вбрання на дівчатах, лишаючи їх тільки в біллі. Аж надїхав самохід і відвіз дівчата до дому.

Індійські домагання на конференції Круглого Стола.

Льондон, 16. XI. ПАТ. На вчорашньому засіданні конституційної комісії конференції Круглого Стола велася дискусія про заграничні справи Індії, війська, фінансів і заграничної торговлі. В справі індіянізації армії промовляв гіндуський провідник Сапру, який заявив, що Індії ніколи не згодяться на те, щоб армія була винята з обсягу компетенції індійського уряду. Він підкреслив теж потребу чисельного обмеження армії у відношенні до спроможности поношення таких тягарів гіндуським населенням. Зажадав, щоби в центральному уряді, який має повстати в Індіях, міністром військових справ був гіндус. Мусимо теж, говорив Сапру, дістати гарантію, що гіндуська армія не буде висилана поза границі Індії без згоди центрального уряду і парляменту. З черги забрав голос представник гіндусів із ґрупи Гандія, Тандіт Малевіяй, який ще сильніше пікреслив, що відповідальність за оборону Індії мусить впасти виключно на індійський парлямент і центральний уряд. Промовець домагався, щоб англійські старшини в Індіях були підпорядковані рішенням міністра військових справ гіндуса та слухали його приказів.

—o—

Рада Союзу Народів при роботі.

ПАРИЖ, 17. XI. ПАТ. На довірочному засіданні Ради Союзу Народів доручено представникові Югославії вреферувати справу границі між Сирією та Іраком. Опісля предсідник повернув до китайсько-японського конфлікту, зазначуючи, що із пятьох обговорюваних точок у чотирьох нема розходжень між сторонами. Тільки щодо пятої точки думає Китай, що вона переходить міркування над справою безпеки і вимагає довгих переговорів, підчас коли Японія бачить тут принципіяльну справу. Після засідання Бріян розмовляв довший час з Йошізаво і Ше. Цьому останньому китайський уряд доручив, щоби домагався застосування 15. і 16. статті Союзу Народів.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

РОЗСТРІЛЯЛИ ГАЛИЧАН НА РАД УКРАЇНІ?

З Риги повідомляють, що на основі присуду ДПУ розстріляли в Харкові 4 галичан: двох братів **Мельників, Індишевського й Онишкевича.** Їх тому рік арештували були разом із Гр. Коссаком. Розстріляли їх — мовляв — під закидом участи в організуванні націоналістичної змови проти більшовиків.

—o—

ТРАМВАЄВИЙ СТРАЙК У ВАРШАВІ.

17. XI. вибухнув у Варшаві трамваєвий страйк, трамваї на місто не виїхали. Між союзом трамваєвиків і маґістратом повстав конфлікт на тлі дорожняного мірника. Союзи трамв. і газових робітників домагалися, щоби платні виплачували їм на основі дорожняного мірника, устійненого в липні. Маґістрат приняв дорожняний мірник за вересень, себто зменшив їм платню та заповів, що при найближчих виплатах стягне 1—7 прц. на основі мірника за жовтень. Тому трамваєвики почали страйк.

Трамваєві ремізи обставила була поліція. Міські автобуси також не виїхали на місто. Маґістрат наслідком страйку тратить 150.000 зол. денно.

Страйк зліквідований.

У мін-стві праці та сусп. опіки відбулася нарада з представниками професійних союзів. Представники мін-ства заявили, що мін-ство посередничитиме в трамваєвім конфлікті під умовиною, що трамваєвики вернуться негайно до праці та що переговори відбуватимуться спокійно. Представники професійних союзів згодилися на це предложення та постановили негайно зліквідувати страйк, передаючи справу конфлікту міністерству.

—o—

РЕДУКЦІЇ НА ПОЧТІ.

З Варшави повідомляють, що у найближчому бюдж. році на почті зредукують персонал на 2.237 становищ, або на 7 прц. З того на урядн. етатах 1.077, на нижчих урядовців 1 160. Число почтовців зменшиться з 2 472 на 1.191. У звязку з тим перс. видатки впадуть із 108 міл. на 87.

—o—

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЕКСЦЕСИ.

Ченстохова, 17. XI. ПАТ. Після богослуження за вбитого студ. Вацлавського, студенти вибили кілька шиб. Поліція арештувала кільканацять осіб, м. н. кількох ґімназистів і студентів вищих научних заведень.

НАКОНЕЧНІКОВ - КЛЮКОВСЬКИЙ ВІЦЕМІНІСТРОМ.

Президент Польщі підписав іменування дотеперішнього держ. підсекретаря в президії ради мін. Наконечнікова-Клюковського віцеміністром внутр. справ. Дотеперішній віцеміністр вн. справ Стамировський іменований держ. підсекретаром на місце Наконечнікова.

ПРИСУД НА 18 ПОЛЯКІВ У ЛАТВІЇ.

Динабурґ, 17. XI. ПАТ. У суді II. інстанції запав присуд у справі 18 поляків, обвинувачених у цьому, що співом польських пісень перешкаджали відправі лотишського богослуження. 11 обвинувачених засудив суд на кару від 5 тижнів до 2 міс. вязниці, двох засудили з відложенням кари, а двох увільнили.

ЯПОНЦІ ВБИЛИ НОВОІМЕНОВАНОГО МАНДЖУРСЬКОГО ЦІСАРЯ?

Японське мін-ство закордонних справ в офіціяльнім комунікаті повідомляє, що цісар Пу-І претендент до манджурського престолу, пропав десь. Він у святочній династічній одежі приїхав із пристані Дайрен до Мукдену до палати манджурського князя Кунґа. З ним прийшла до палати і японська ескорта. Від тої хвилини нема про Пу-І ніякої вістки. Харбінський „Красний Вестнік" твердить, що японська влада приказала вбити цісаря Пу-І. Японці спочатку думали, що цісар буде манекіном у їх руках, а коли переконалися, що так не є, вбили його.

—o—

Порозуміння Борага та Ґрандія.

ВАШИНҐТОН 17. XI. ПАТ. Після 25-хвилинної розмови міністр Ґранді та сенатор Бораг порозумілися у справах міжнародньої політики. Становище Ґрандія до перевірки версайського договору, перечеркнення репараційних сплат і воєнних довгів є спільною областю до дальшої виміни поглядів.

—o—

Зєдинені Держави не будуть бойкотувати Японії.

ВАШИНҐТОН 17. XI. ПАТ. „Геральд Трібюн" пише: Тоді, коли секретаріят вислав ноти до Токіо, в яких заявив, що Зєд. Держави піддержать Союз Народів у зусиллях наклонити Японію до евакуації Манджурії, — японський амбасадор у Вашинґтоні одержав запоруку офіцерських кругів, що Зєд. Держави не підуть за Союзом Народів, коли він схоче влаштувати економічний бойкот Японії, або інші вимушення.

—o—

Розбіжність думок у Союзі Народів.

ПАРИЖ 17. XI. ПАТ. Годі передбачити, чим скінчиться теперішня сесія Союзу Народів. Ситуація є дуже скомплікована не тільки з причини непримирного становища, занятого інтересованими сторонами, але й тому, що й серед самих членів Союзу Народів є велика розбіжність у поглядах на китайсько-японський конфлікт. Японія має серед них багато своїх прихильників, що уважають її за сторожа порядку в противенстві до анархії, що панує в Китаю. Прихильники Японії зазначують, що договори, заключені з Китаєм, дають їй право робити все, що вважає потрібним для охорони своїх горожан та інтересів у Манджурії.

Берестейський процес.

(20-ий день.)

У вівторок зізнавав пос. *Арцішевський* (по званні робітник-шлюсар). Прокуратор вносить, щоби його не заприсягнути, бо брав участь у владах ППС і був командантом партійної міліції. Обор. Березон збивав твердження прокуратора тим, що ППС є леґальною партією, тому навіть управу міліції годі кваліфікувати як проступок. Прокуратор признає етичний рівень і чесну діяльність Арцішевського, та коли він був не номінальним, а фактичним командантом міліції, то не міг не знати, що ця міліція, озброєна й вишколена, не візьме участи, коли прийде до остаточної рішаючої боротьби.

Після наради трибунал згодився заприсягнути св. Арцішевського.

Св. Арцішевський стверджує, що ще в 1928 р. домагався, щоби не купувати зброї для міліції. Перед 14. вересня з ріжних тайних джерел оферували міліції бравнінґи по 5 зол. Свідок усе говорив, щоби міліція виступала громадно та щоби опановувала положення чисельною перевагою. Свідок не бажав відплати, щоби в братовбивчих боях не гинули робітники, як напр. у Лодзі, де їх згинуло в 1926 р. аж 500. В 1930 р. свідок сказав: „Коли не маємо запевненої ос. безпеки хай кожен купить собі зброю й учиться стріляти". Партія інтервеніювала нераз у воєводи Ярошевича, що відповідна влада не старається перешкоджувати ос. нападам. Одначе ППС ніколи не вжила зброї, навіть тоді як на неї нападали. Свідок признається, що був ініціятором краківського конґресу. Конґрес відбувся спокійно, поліція не потребувала інтервеніювати. Резолюції треба було ухвалити, щоби боронити конституцію. Партія мусіла доказати, що не є ідіотом і невільником. Твердження про „пятки" в партії, це фантазія. В Кракові один чоловік хотів зорґанізувати кілька „пяток", та виявилося, що то був провокатор. Його викинули з партії. Події з 14. вересня спровоковано.

НОВИНКИ

— **З ініціятиви студ. „Гуртка Прихильників Книжки" при Т. П. О. у Львові** при ласкавій співучасти видавництв: Червона Калина, Просвіта, Діло, Новий Час, Світ Дитини, Ізмараґд, Громадський Голос, Самоосвіта, Народня Справа, Неділя і інші відбудеться **Виставка української книжки** в часі: від 22. до 29. листопада 1931 в авлі Академічного Дому, вул. Супінського 21. — Отворення виставки попередить **Святочна Академія** в дні 22. листопада ц. р. в год. 12-тій в полудне. Осібні кіоски: Червоної Калини і Світу Дитини. — Виставка отворена щоденно між **год. 10—13 і 14—19.** — Вступ за добровільними датками від 20 сот. Мистецька декорація і виставка вишивок: I-го жіночого звена Філії Наук. Викл. ім. П. Могили. — Деякі книжки продається з оригінальними авторськими підписами. — Крім цього мила несподіванка. — **Виставовий Комітет.** 2—5

— **Театр ім. Тобілевича** (Кооператива Український Театр у Львові), що починає свої вистави дня 18. ц. м. песою „Пурга" у салі „Ремісничої Палати" Стрілецька площа 7. прохає повідомити, що вистави театру починатимуться точно кожного дня в год. 7.30 веч. Вступ на салю після третього дзвінка заборонений. Наша публика, що чекає віддавна на приїзд театру до Львова, зустріне напевне його виступи з тою симпатією, на яку він заслуговує.

— **Чеський парляментарист у Львові.** Повертаючи з поїздки до Москви задержався у Львові посол інж. Нечас, чеський соц.-демократ. У Львові відвідав своїх знайомих м. ін. проф. д-ра В. Старосольського, з яким ділився цікавими поміченнями із СРСР, де перебував протягом двох тижнів. Після короткого побуту у Львові відїхав до Праги.

— **З краєвої хроніки.** У Джурові, снятинського повіту запровадили телефонічно-телеграфічну обслугу в обмежених годинах дня. — У Білій біля Чорткова збудували на Сереті міст довгий на 65 м. коштом 65.000 зол. — У Торському біля Глустого під хату Михалини Витник підложив хтось гарматне стрільно; від його вибуху вилетіла в повітря одна стіна. Під замітом цього замаху арештували Антона й Осипа Судишівських; загрожує їм наглий суд. — У Перемишлі та Добромилі назвали вулицю ім. Айнштайна.

— **По широкому світі.** Князь Валії виголосив у Бермінгем промову для радія з покликом купувати лише анґлійські товари. — В Ястрові (Німеччина) арештувала поліція 16 осіб, членів комуністичної боївки — під замітом вломів. — У Чернівцях відбулася демонстрація вчителів; домагаються вони виплати платні. — Народній Музей у Варшаві одержав скриню, оковану сріблом. Це памятка миру зі шведами 1600 р. в Оливі. — Мін. Флянден приняв німецького амбасадора фон Геша. — Офіційні круги заперечили анґлійську вістку, що нібито Франція хоче наділити короля Файсаля сирійським престолом. — Гурт французьких радикалів домагається підвишки зал. оплат. — Нюйорське представництво Амторгу зредукувало половину службовиків. Це стоїть у звязку з упадком оборотів (у відношенні до 1930 р.) на 52 проц.

— **Слава короля сірників.** Відомий „король сірників" Кройґер відвідав недавно своє рідне село. Там зустрів він бабусю, яку знав ще дитиною та спитав її: „Чи пізнаєте мене?" Бабуся не пізнала його, а коли він сказав своє прізвище спитала його чим він занимається. Кройґер відповів: „У мене... торговля сірниками"... Бабуся сказала: „Ах так? Дуже мені жалко тебе... це певно знов проклятий алькоголь"... У країнах далекої Півночі пяниці продають на вулицях коробки сірників... Бабуся вирішила, що таке саме звання Кройґера...

— **„Клюб париських парубків".** „Клюб парубків" істнує вже давно в Льондоні. Тепер гурток французьких письменників постановив основати такий клюб у Парижі. Членами клюбу можуть бути лише парубки, вдоволені своєю долею, які мають здоровий... шлунок. Кожний новий член т-ва обовязується не женитися перед 13-місячним. За нарушення статуту передчасним вінчанням треба заплатити грошеву гривну; після цього вичеркають такого члена з т-ва.

— **З Українського Лікарського Т-ва.** 19. ц. м. в 19. год. відбудеться відчит д-ра С. Парфановича „Враження з протиалькогольного конгресу у Кракові" в домівці Т-ва вул. Ґродзіцьких 4/III.

—o—

ВІДГУКИ ДНЯ.

Не послухав.

Прийшов до мене, сів на канапу, ще тяжче зітхнув і почав снувати чорні думи.

— Не вартий нині світ нічого. Нікому не можна вірити. Кожний тебе ошукає...

— Ти певно підписав вексель!? — зжахнувся я.

— Ет! — маловажно махнув рукою. — Це не булоб ще таке нещастя. Щось гіршого як вексель, як кримінал, як смерть...

— Жінка?

— Так.

— Покинула?

— Зводить. Обдурює. Насміхається. Нівечить мою віру в правду, красу і кохання.

— Стара історія. Але щоби це аж так трагічно брати?!... Щож вона такого зробила тобі?

— Послухай. Умовляється зі мною (сама запропонувала!): Будьте — каже — пів до першої коло головної почти. Коли? — питаю. В понеділок... Пішов я в понеділок — нема. У вівторок — нема. В середу — нема. Цілий тиждень ходив як блазень під головну почту — нема! Ти знаєш, як то з бюра тяжко вирватися. А чого, а куди, а теє, а тамтеє... Кручу, що мама приїхала, що маю завізвання на поліцію, що зуб мене розболів і мушу на хвилю до лікаря. Верчу як можу. А коло почти, знаєш, все є поліція... Бачать якогось, що кожного дня в означеній годині вистоює під брамою — почали за мною наглядати. Врешті один таки вилеґітимував: Що ви, пане — каже до мене —цілий тиждень тут робите? А очі як сверлики завертілися в мою душу. Спробуй закрутись, ого!... Щастя, що добра думка стрілила в голову: Чекаю на довжника — кажу. А ви урядник? — питає. Так. То скорше вистоїте емеритуру під почтою, . ч дочекаєтеся своїх грошей.

— Мав рацію.

— Добре тобі жартувати. Але подумай: не прийшла... Порадь мені, що я маю тепер робити?

— Пусти її в трубу.

— Не штука — в трубу!.. А що потім?

— Шукай іншої.

Мій приятель болючо всміхнувся:

— Іншої!.. Такої вже не знайду. Брате! Які то очі... Як два вуглики... А уста... Повні, сочисті...

— Е, тобі так тільки здається. То вмовлене. Ти повинен триматися старої, доброї засади. Сказав один грецький фільософ: „За жінкою і за трамваєм не біжи, бо за десять мінут прийде другий".

— Але чи прийде другий?

— Ручу тобі.

— Але чи такий?

—Може ще й ліпший.

Приятель тяжко задумався, потім зітхнув, але вже богато лекше. Лице почало розпогоджуватися.

— Гм, цікаво. Як то ти казав... За жінкою в трамваю...

— За жінкою і за трамваєм не біжи, бо за десять мінут прийде другий.

Приятель повеселів.

— Слово даю, що це ґеніяльно сказане. Як називався той грецький фільософ?

— То не важно. Головна річ — засада.

— Твоя правда... Дай руку, друже. Дуже тобі дякую. За жінкою і за трамваєм не біжи..

Вийшов весело підсвистуючи, а я був задоволений, що ще одного чоловіка вилічив з романтизму.

— — — — — — — —

Другої днини вертаю з редакції і бачу таке: попереду жене трамвай, а ззаду якийсь чоловік, що конче хоче ще вчіпитися. Приглядаюся: мій приятель.

Видно не послухав моєї ради. Шкода хлопця. Невлий був чоловік і на око не дурний!..

Галактіон Чіпка.

З концертової салі.

Концерт оперового хору.

Дня 7. ц. м. відбувся в салі „Театру Новин" у Львові концерт оперового хору. До співучасти в цьому концерті запрошено між іншими чільними оперовими співаками-солістами й нашого оперового співака д-ра Василя Тисяка, який недавно повернув з Італії, де покінчив дворічні студії у славного маестра співу Коммендатора Едоварда Ґарбіна. Д-р Тисяк співав: арію з опери Доніцеттія „Напиток кохання", I. арію з „Тоски" Пучінія і 3-ій акт „Травіяти" Вердія разом з цілим ансамблем (сцена гри в карти). Мусимо зазначити, що наш співак мав на згаданому концерті небувалий успіх, що й підчеркнули часописи „Хвіля", „Ґазета Поранна" й інші.

—o—

З театру.

Вистави театру ім. Тобілевича у Сколім і Синевідську Вижнім.

В переїзді через Підкарпаття вступив театр ім. Тобілевича і до містечка Сколього, де відіграв 6 вистав (від 2. XI. до 7. XI.) на велике вдоволення публики.

На першій виставі „Лялька" публика не виповнила салі, але як побачила гру артистів, особливо в драмі „Пурга" і „Жінка, що вбила", то з кожним днем усе більше виповнювала салю вистав. З останньої вистави „Гетьман Дорошенко" багато людей мусіло вернутись, бачучи переповнення.

Зі Сколього виїхав театр на дві вистави до Синевідська Вижного. Видно, що жаль було скільщанам прощатися з театром, бо чималий гурт людей вибрався був (хто пішки, а хто автами) до Синевідська на виставу.

Бо й справді: хто раз бачив на сцені пані Кривіцьку чи Ленську, панів Бенцаля, Блавацького й ін., той відмовить собі в неоднім, щоб тільки бути свідком їх виступу на сцені та налюбуватись їх мистецькою грою. Душа українця радіє, як бачить на своїй сцені сили, яких може позавидувати нам неодин столичний театр.

М. Б.

З судової салі.

Б. Кравців і 13 тов. перед львівським судом.

(Двацятьтретій день розправи за державну зраду.)

Під кінець розправи в понеділок 16. XI. ц. р. оборона поставила ряд внесків. М. ін. в справі алібі Книша в Снятині запропонувала покликати трьох синів письменника Василя Стефаника і двох інших мешканців Русова на факт, що обв. Книш був з гостиною в Русові 26. липня м. р. Дальше домагалися піддати головного обвинувачуючого Книша свідка Стефанію Словікову обсервації психіятрів як людину ненормальну, перевести доказ з поліційних актів, що постерунковий Елв. Васяк мав колись число 2796 і був мабуть тим поліцаєм, що на коридорі в тюрмі оповідав ключникові про катування обв. Дачишина. Дальше предложили оборонці щоденник матері Дачишина, в якому вона списала соби м. ін. те все, що чула про побої сина. На ріжні обставини з життя обв. Книша внесла оборона покликати Любов Вишневську, адв. Муровича зі Заболотова, Яр. Починка і Мілю Айзнер зі Снятина.

В справі Осипа та Жигмонта Процишинів із оборонець *д-р Шухевич* запропонував дальше ряд відводових свідків. Вкінці поставила оборона внесок додатково переслухати поліц. агента Хімяка і комісаря пол. Е. Чеховського в справі знимки якогось Волод. Книша, яку показували обв. Дачишинові, запитуючи, чи то цей, що організував напад.

Дрогобицький вязень про побої.

Вечором тогож дня продовжувалася розправа задля переслухання свідка *Данила Гриника*, спровадженого з дрогобицької тюрми, де відбуває кару за приналежність до УВО. Він зізнав, що підчас свого перебування у львівській слідчій тюрмі бачив обв. Дачишина, як він просувався коридором попід стіну і ледви волік ногами, з чого здогадувався, що його мабуть тяжко побили. Іншим разом приносив свідок Дачишинові до келії каву і застав його на ліжку хворого й майже непритомного, чув також раз крики в тюрмі. Здогадувався, що когось бють, але не знав кого.

Опісля д-р *Біляк* поставив внесок на переведення льокальної візії в тюрмі для ствердження

чи свід. Гринник міг в дійсности бачити через діру в дверях, що діється на коридорі. Одначе трибунал цей внесок відкинув.

Вітіркова розправа.

На початку розправи в тому дні предсідник закомунікував ухвалу трибуналу в справі вчорашніх внесків оборони. Більшу частину їх відкинув. Натомість допустив внески на переслухання свідків: адв. д-ра Мyровича (одначе його не найшли ні в Заболотові ні в Коломиї), Любов Вишневську, Яр. Починка і Мілю Айзнерівну. Трибунал погодився на додаткове переслухання коміс. Чеховського і поліц. аґента Хімяка.

Як перша в тому дні зізнавала *Любов Вишневська*, абс. фільософії, що мешкала в Раві Руській, а тепер у Львові.

Обв. Книш був її добрим знайомим з університету, а навіть нареченим, хоч і неофіціяльним. Він був у домі її родичів в Раві яких два місяці. Було це в 1929 р., в осени. Пізніше виїхав і одержав посаду, мабуть у д-ра Мyровича в Заболотові і про це написав їй листа, якого на проханя д-ра Шухевича обіцює принести на розправу. На запит прокуратора чи була коли арештована притакує і при тому оповідає цікаву подію, яка стала притокою її приарештування. А саме ще в 1923 році прийшла до львівської тюрми, щоби бачитися з одним з вязнів. В тому моменті, коли була в місці для розмов, пройшов біля неї Дзіковський і зникнув за дверми, що вели на вулицю. На прощання кивнув їй рукою. Свідок не здавав собі справи, що сталося, аж щойно як її арештували у звязку з втечею Дз-ого. Після коротких доходжень її випустили. На запит прокуратора чи знає яка була дальша доля Дзіковського, свідок каже, що його розстріляли більшовики.

Черговий свідок *Ярослав Починок*, торговельний помічник Нар. Торговлі був якийсь час у Снятині, а тепер в Стрию. Про побут Книша в Снятині літом 1930 р. знає, як також це, що Книш мешкав зі Стефаником. Ближчих подробиць про його побут не пригадує собі.

Свід. *Криспін Кавалец*, поліц. аґент з Коломиї, покликаний в справі Івана Козарука з Коломиї, про котрого згадував у слідстві обв. Максимюк. Свідок стверджує, що такий І. Козарук в Коломиї був, одначе в 1929 р. пропав без відома. Мабуть перейшов до Совдепії і там його приарештували під замітом шпіонажі. Така принайменше була реляція Червоного Хреста.

Під кінець переслухували додатково поліц. аґента *Владислава Хімяка* зі Львова і комісаря поліції *Еміліяна Чеховського* в справі знимки Володимира Книша, яку показували вони Дачишиновї підчас слідства. Оборона доказує, що поліція не підозрівала спочатку в нападі під Бібркою Зин. Книша й як підозрілого в тому арештувала а навіть возила під Бібрку іншого Книша Володимира.

Свід. *Хімяк* зізнав, що не пригадує собі, чи дійсно показував обв. Дачишиновї знимку Володимира Книша, та при тому питав чи то той сам, що був під Бібркою. Зате св. твердить, що Дачишин розпознав про учасників нападу сам м. ін. зізнав про участь Зин. Книша.

На запит як дійшло до арештування Качмарського, подає, що на основі зізнань матері Андрущака. При тому оборона виловлює деякі розбіжности в його зізнаннях та просить це докладно запротоколувати.

Опісля кількананцять обвинувачених атакує свідка, закидуючи йому побої підчас поліційного слідства. Всі запити обвинувачених в тому напрямі свідок усміхом заперечує, мовляв, дивує його чому саме на нього сиплються на процесах такі закиди.

Свід *Ем. Чеховський*, ком. поліції, покликаний на цю саму обставину, що й попередник, зізнає подібно як цей. Зокрема закид Дачишина під його адресою, що до рани дав йому борову воду, яка, як відомо, не є ліком на скалічення, свідок заперечує.

Під кінець розправи предсідник подав до відома письмо з воєвідства, яке каже, що протоколів в справі переслухування бл. п. Головінського про напад під Бібркою, яких домагався суд, у воєвідстві нема і взагалі таких не було.

В справі покликаного свідка Мілі Айзнерівної снятинська поліція повідомила, що вона виїхала до Фльоренції, а батько до Палестини.

На цьому предсідник перервав розправу до середи.

СПОРТ.

З львівської А-кляси.

В мин. неділю вирішилася у Львові не тільки справа деґрадації „Лехії", яка вертає знову до А-кляси, але й справа авансу до А-кляси, до якої входить клепарівська дружина „Біли Ожел", управавшись доволі легко з усіми Б-клясовими мистцями підокруг. Таким чином в найближчому сезоні львівська А-кляса складатиметься з 9 клюбів, тому побоювання декого за долю „України" цілком безосновні.

Нім. Футб. Клюб — мистцем аматорів Чехословаччини.

Другі фінальні змагання за мистецтво аматорських клюбів Чехословаччини розіграв Німецький Футболевий Клюб (Прага) з Простейовом з вислідом 2:2 (1:0). А що попередні змагання виграв Н. Ф. К. 2:1, то тимсамим здобув остаточно мистецтво аматорських дружин Чехословаччини, до яких причисляється, як відомо, й ужгородська „Русь". Ця почесть припала празькому Нім. Футб. Клюбові вперше.

Міждержавні змагання.

Рим. Італія—Чехословаччина 2:2 (0:0). Змагання за чашу Европи. 25.000 видців.

Льондон. Англія—Франція 2:1. Гокейові змагання на леді.

Змагання в найближчу неділю.

На найближчу неділю визначені такі змагання лігових дружин: Погонь-Польонія у Львові, Леґія—Варшавянка у Варшаві і Краковія—ЛКС у Кракові.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Йосифа Ліщинська, вдова по держ. урядникові залізниць померла д. 16. листопаду 1931. в 82 році життя. Похорони відбудуться в середу 18. листопаду в 2-ій год. поп. з дому жалоби, Тарновського 86.

Тисяча інвалідів УГА жде на поміч суспільности. Вшануйте їхні заслуги в місяці листопаді

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Театр ім. І. Тобілевича (Кооператива Український Театр у Львові). Саля „Ремісничої Палати", Стрілецька площа ч. 7.

18. XI. Середа „Пурга" (в Тайгах Сибіру) Щеглова — песа на 3. дії.

19. XI. Четвер, „Лялька" — оперетка на 4. дії Одрана.

20. XI. Пятниця, „Міна Мазайло" — комедія на 4. дії Миколи Куліша (з репертуару Театру Березіля в Харкові).

21. XI. Субота, „Розвідка" — оперетка Фаля на 3. дії.

22. XI. Неділя, попол. „Життя Парижа" — оперетка на 5. дій Офенбаха.

22. XI. Неділя, вечір, „Про що тирса шелестіла" — песа на 5. дій Черкасенка.

23. XI. Понеділок, „Пірвання Сабінок" — комедія на 4. дії братів Шантанів.

Великий Міський Театр:

Середа 18. листопаду в год. 7·30 веч. „Донжуанові вакації".

Четвер 19. листопаду в год. 7·30 веч. „Донжуанові вакації".

Театр Ріжнородностей:

Середа 18. листопаду в год. 7·30 веч. „Вірна любка"

Четвер 19 листопаду в год. 7·30 веч. „Вірна любка".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Світла великого міста" (Чарлі Чаплін).

КАСІНО: „Роман із поручником" (Льоренс Тибет).

КОПЕРНИК: „Марлена Дітріх як Х-27".

ЛЕВ: „Там, де Волга пливе" („Відродження").

МАРУСЕНЬКА: „Марлена Дітріх як Х-27".

МІРАЖ: „Гарольд у Люнапарку". „Розкоші гостинности" (Гарольд Льойд, Бастер Кітон).

ОАЗА „Моряк глядає кохання" та „Король джезу".

ПАЛАС: „Бомби над Монте Карльо".

ПАН: „Золотоволосий янгол".

ПАСАЖ: „Чотирьох чортів" (Джанет Гейнор) і звуковий додаток.

ПРОМІНЬ: „Струйник" (Конр. Файдт).

СОНЦЕ: „Загибіль Росії".

СТИЛЬОВЕ: „Мільйон" і звукова комедія.

УТІХА: „Вкрадене завіщання" (Карльо Альдіні).

ХИМЕРА: „Король Парижа" (Іван Петрович).

Програма радіо.

Пятниця 20. листопаду 1931.

Липськ (259,3) 20·40 Жіноча війна. **Льондон** (356,3) 21·00 Концерт. **Гамбург** (372,2) 20·00 Оперeткова музика. **Букарешт** (394,2) 20·00 Концерт. **Сотенс** (403,8) 20·45 Концерт **Берлін** (419) 19·10 Танковий вечір. **Харків** (426) 15·00, 16·00, 18·00, 20·00 Концерти. **Рим** (441,2) 17·30 Концерт. **Гельсінґфорс** (453,2) 19·00 Концерт. **Лянґенберґ** (472,4) 20·00 Концерт. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт **Мілянo** (500,8) 20·45 Комедія. **Брюселя** (508,5) 22·00 Вечір народньої пісні. **Відень** (516,4) 17·10 Концерт. **Рига** (524,5) 18·30 Опера. **Мінхен** (532,9) 19·30 Гітаристи. **Будапешт** (550,5) 20·40 Концерт. **Ленінград** (1000) 18.30, Хор. **Ослъо** (1071,4) 20·00 Концерт. **Калюндборг** (1153,8) 22·10 Пісні. **Москва** (1481) 16·00 Література. **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 19·30 „Світ робітника". **Париж** (1724,1) 20·25 „Історія 3000 літ записана на скелях Мезопотамії".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 19. листопаду 1931.

Львів (380,7) 11·40 Перегляд краєвої преси ПАТ. 11·58 Час із Варшави. 12·10 Про погоду дня. 12·15 „Напрямні льняної політики". 12·35 Концерт. 15·05 Господарська оповістка. 15·15 Оповістка львівського ЛОПП. 15·35 Гутірка про моду. 15·50 Для молоді. 16·20 Навчання французької мови. 17·10 Виклад. 17·35 Концерт. 18·35 „Нов книжки". 18·50 Всячина. 19·15 Листування. 19·25 Робітничі справи. 19·45 Радієвий денник. 20·00 Література. 20·15 Концерт. 21·15 „Правда про Вагнера" 22·10 Доповнення денника. 22·30 Спортові новинки. 22·25 „Наука звлицяння" 23·00 Танкова музика. Грамофонові кружки: 15·25, 16·40, 19·40

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Просвітянська анкета в Бережанах. Виділ Філії Т-ва „Просвіта" в Бережанах подає до відома, що в дні 21. ц. м. в год. 12-тій відбудеться в салі Т-ва „Надія" в Бережанах Просвітна Конференція, предметом нарад якої буде: 1) справа допомоги бережанського повіту Т-ву „Просвіта", 2) справа скріплення чит бібліотек, 3) справа „Свята Просвіти" і збірки „Дару Просвіті". — За Виділ Філії: **д-р М. Західний,** голова. **Мр. прав В. Логуш,** секретар. 867

На „Рідну Школу" зложили в зол.: ВП: Союзний Базар — Львів 50 і Товаришки Марусі Охримович 15 замість квітів на домовину бл. п. д-ра В. Охримовича; Весільні Гості — інтелігенція і селяне, з нагоди вінчання п. Володимири Гірківної з п. Миколою Думанським в Довжанці 41·15; радник Ізидор Громницький, Львів 20, замість вінка на домовину бл. п. Стефанії Грабовенської. — ВП Жертводавцям складає щиру подяку **Головна Управа.** 871

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЖІНКА інтеліґентна, самітна, шукає праці при веденню господарки за скромним винагородженням, любить діти. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Працьовита". 875

ІНТЕЛІҐЕНТНА, молода жінка шукає посади господині дому у священика вдівця, целебса або у самітного пана — Зголошення до Адм. „Діла" під „Господині". 860 2—2

МЕШКАННЯ 2 кімнати з кухнею до винайму від 1. грудня (повний комфорт — пральня), Піскова 26/1. 864 2—2

СТАРША ЖІНКА, чесна, розуміється добре на домашнім господарстві, шукає місця господині. — Львів, вул. Красіцьких ч. 11 А. у Пані Пиндикової. 865 1—1

ЗАРАЗ до винайму 3 евент 2 кімнати, передпокій, кухня, лазничка, спіжарня etc. на І. пов. і 1 кімната і кухня на II. пов. у властителя, Косинерська 19. 872 1—1

ВДОВА по урядникові, літ 29, з одною дитиною, брунетка, дрібна, небридка, ощадна, з приданим 4000 зол. готівкою, має власні урядженi два покої о евентуальнім комірнім 60 зол. в місяць, шукає в матримоніяльній ціли, старшого, солідного лагідної вдачі кавалера або вдівця з одною дитиною. Першенство мають державні залізничі урядники або купці з склепом добре проспєруючим. — Зголошення до Адм „Діла" під „Лагідна вдача". 873

РУТИНОВАНИЙ конципієнт шукає місця в адвоката хочби зараз. — Ласкаві зголошення до канцелярії Вп д-ра Стадника в Козові. 861 2—2

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10